

Foreldre-

KONTAKTEN

Magasin for deg som er foreldrekontakt eller medlem av FAU

Lærestilar:

Kva **stil** har du?

Ny regjering gir mange spørsmål

Når det blir regjeringsskifte rett før innføringen av en ny skolereform, sitter vi foreldre med mange spørsmål. Hva skjer nå av nye endringer, hva vil bli gjennomført og hva vil bli lagt på is?

I Soria-Moria-erklæringen som regjeringen la fram da den tiltrådte, kunne vi lese at foreldre skal bli informert om det som skjer i skolen. Det bekymret oss fordi vi syntes det var for lite. Vi ble usikre på den nye regjeringens syn på foreldre: Blir foreldre oppfattet som ressurs for sine barns læring? Er foreldrenes medansvar i skolen vektlagt?

I januar 2006 hadde FUG det første møtet med kunnskapsministeren, Øystein Djupedal. I løpet av dette møtet fikk vi svar på noen av spørsmålene vi satt med. Utjevning av sosiale forskjeller i skolen er en av regjeringens hovedsatsninger, og leksehjelp er ett av tiltakene for å få det til. Vi mener at et samarbeid med foreldre også er en forutsetning for å lykkes med denne visjonen. Sosial kompetanse, motivasjon og læringsstrategier er nye grunnleggende ferdigheter i læreplanene. Slik vi ser det, er det naturlig å involvere foreldre i arbeid med disse tre områdene. Sosial kompetanse er noe barn utvikler på alle livets områder. Da er det naturlig at foreldre og lærere samarbeider om å utvikle noen grunnleggende verdier hos barn. Dersom et barn bryter en grense, skal skolen og foreldre ha

avtalt hva som blir foreldrenes ansvar, hva blir skolens ansvar og hva blir fellesansvaret? Vi foreldre kjenner også til måter barna våre lærer nye ting på. Det har skjedd mye læring før barna våre begynner på skolen. Vi kjenner til våre barns historier, deres styrker og svakheter. Dette er viktig for læreren å ha kjennskap til for å se "hele" barnet. Når vi foreldre samarbeider med læreren i de ulike fagene, vil det gi større mulighet for læreren til å tilpasse undervisningen til det enkelte barn. Det vil sannsynligvis gi økt opplevelse av mestring hos barnet.

I møtet med statsråden fikk vi en forståelse av at hjem-skole-samarbeid ikke kun dreier seg om to foreldremøter og to foreldrekonferanser i året, men det handler om et godt uformelt samarbeid i hverdagen. Det uformelle samarbeidet, der alle foreldre blir anerkjent som ressurser for sine barns læring. Et slikt fokus virker oppløftende og er i tråd med vår tenkning. Det kan være langt mellom intensjon og virkelighet. Vi opplever at Djupedal og FUG har en felles forståelse av at alle foreldre blir anerkjent som ressurser for sine barns læring. Da håper vi også at de gode intensjonene blir til virkelighet.

Loveleen Rihel Brenna

Loveleen Rihel Brenna
FUG-leder

Foreldreutvalget for grunnskolen

© FUG 2006

Printed in Norway

Redaktør: Tyra Tronstad

e-post: tyrateo@online.no

Medarbeidere i dette nummeret:

Grete R. Reinemo, Ingebjørg Johannessen,

Turid Reiche og Jørn Lang

Sideuttegning: Ebba Køber

Mal: Deville design

Opplag: 25 000

Foreldreutvalget for grunnskolen

P.b. 8119 Dep

0032 Oslo

www.fug.no

www.foreldrenettet.no

post@fug.no

Foreldrekontakten sendes i sju eksemplarer til hvert FAU.

INNHOOLD

SIDE 2 **Leder**

SIDE 3 **Benjaminprisen til Gommerud**

SIDE 4 **Kva stil har du?**

SIDE 6 **Skolen trenger foreldre!**

SIDE 7 **Innflytelse på Innlandet**

SIDE 8 **Foreldremedvirkning gir resultater**

SIDE 10 **Hvor fornøyde er foreldre?**

SIDE 11 **Spørsmål og svar**

SIDE 12 **Når læreren ikke fungerer**

SIDE 14 **Finst det ei bru av håp?**

SIDE 15 **Smånytt**

SIDE 16 **Bestillingsliste**

Benjaminprisen

- Benjaminprisen deles ut årlig til en skole som har utmerket seg i arbeidet mot rasisme. Alle skoler kan delta.
- Prisen har fått navnet etter den 15 år gamle Benjamin Hermansen, Oslo-gutten som ble drept i et rasistisk og nazistisk motivert drap på Holmlia 26. januar 2001.

Kriterier for prisen er at skolen har et arbeid som:

- helhetlig og langsiktig
- forankret i skolens planer
- inkluderer hele skole-samfunnet
- er kreativt og nyskapende

Benjaminprisen til Gommerud skole

– Jeg tror ikke våre unger har hørt oss bruke ordet rasisme så mye. Før snakket vi kanskje om "fremmedspråklige", nå snakker vi bare om "ungene våre", sa lærer Hilde Torp da hun mottok Benjaminprisen på vegne av Gommerud skole.

TEKST: TYRA TRONSTAD FOTO: JØRN LANG

Årets Benjamin-pris ble delt ut av kunnskapsminister Øystein Djupedal (SV) på Holocaustsenteret på Bygdøy i Oslo 27. januar.

Gommerud skole i Bærum fikk prisen på grunn av sitt grundige arbeid for inkludering og mot rasisme. I tillegg fikk prisvinnerne en miniatyr av statuen av Benjamin Hermansen som står på Holmlia i Oslo.

– Mangfold og fellesskap skal være et kjennetegn for den norske skolen. Årets vinner er et strålende eksempel på at nettopp mangfold er en ressurs, sa Djupedal under utdelingen. Han la også til at kunnskap er et viktig forsvar mot forbrytelser mot menneskeheten og understreket betydningen av at norske elever får kunnskaper om Holocaust.

Gir tro på at det nytter

Juryen la vekt på at Gommerud skole går foran i arbeidet mot rasisme fordi den arbeider spesielt for flerkulturell forståelse og toleranse, blant annet i KRL-faget. Skolen har også gjort mye for å samarbeide med foreldrene i å skape en inkluderende skole, og arrangerer blant annet besøk til ulike tros- og livssynssamfunn og markerer ulike religiøse høytider. Lærerne Hilde Torp og Zubeda Shaki mottok prisen sammen med elevene Zalikhana Kusjeva og Pierre Andre Perroud.

– Prisen gir oss tro på at det nytter å arbeide mot rasisme. Vi vil at alle elever og foreldre skal føle seg likeverdige, enten de kommer fra Islamabad eller Rykkinn, sa Torp og Shaki da de takket for prisen.

Kva stil har du?

Foreldra på Harangsfjord skole får no tilbod om å

teste kva læringsstil dei har.

– Det er viktig for at vi skal kunne hjelpe ungane våre
betre, fortel FAU-leiar Inger Eide.

TEKST: TYRA TRONSTAD FOTO: HILD DYPVIK

Auditiv, taktil, visuell og kinestetisk. Det er dei fire ulike læringsstilane som det amerikanske forskarparet Dunn & Dunn har komme fram til gjennom fleire år med forskning. Men det er ikkje alltid at foreldra, lærarane og barna har same stilen. I Bindal skal no både elevar, lærarar og foreldre finne ut korleis dei lærer best. Dette er ein viktig del av eit prosjekt som skal forbedre lese- og skriveopplæringa.

Lesing er viktig for alle

– Innsatsen til foreldra har ofte vore undervurdert. Når vi blir trekte inn i dette prosjektet, blir vi óg verdsette, seier FAU-representant og mor Inger Eide. Ho meiner at tilpassing til dei ulike måtane menneska lærer på, blir viktigare og viktigare i skulen, særleg for dei elevane som ikkje lærer på tavle- og katetermåten.

– Forskinga viser at dei fleste barn lærer gjennom rørsle, mens dei fleste lærarar er auditive, det vil seie at det er språket som er den sterke sida deira. Det kan skape problem i undervisninga. Før fanst det dessutan utveggar for

dei som strevde med det boklege, men no blir også yrkesutdanninga meir og meir teoretisk. For sjølv i praktiske yrke som fiske og landbruk er skrivning viktig. Derfor er det endå viktigare enn før at ingen fell utanfor. Her skal dette prosjektet hjelpe til, fortel Eide.

Passar for større skular óg

Det er Høgskolen i Nesna som har sett i gang prosjektet "Foreldre som faglege rettleiarar". Det inneber eit samarbeid mellom foreldra, lærarane og biblioteket, og eit viktig mål er at alle partane skal få meir kunnskap. Harangsfjord skole er ein liten grendeskule med to lærarar og fem elevar. Er det tette forholdet mellom skulen, lærarane og lokalsamfunnet ein føresetnad for å få resultat?

– Nei, eg trur prosjektet kan brukast på alle skular. Det står i læreplanen at undervisninga skal vere tilpassa eleven, men det er ikkje alltid skulen veit kva eleven treng. Foreldra kjenner barna sine på ein annan måte og kan fortelje kva som fungerer heime. Det handlar om kommunikasjon, seier Eide.

Frå kakebaking til samarbeid

Dei to skulane i Bindal-prosjektet skal rett og slett teste ut ulike måtar å samarbeide om læringa på.

– Dette er å gå over frå kakebaking til reelt samarbeid om læringa til ungane, seier Ingwill Dahl ved Høgskolen i Nesna. Ho håper prosjektet kan føre til endringar i både lærarutdanninga og skulen.

– Både foreldra, skulane og biblioteka må sjå på kvarandre som likeverdige partar og samarbeide om å lære ungane å lese og skrive.

Til no har mykje av samarbeidet med heimane skjedd på skulen sine premissar, ikkje på foreldra sine. Den nye læringsplakaten seier at foreldra og skulen skal samarbeide om faglege ting.

Derfor gjeld det å finne gode måtar å gjere det på, seier Dahl. Ho roser Bindal-foreldra, som har funne vegen gjennom læringsstilar.

– Det er spesielt å sjå foreldre engasjere seg på denne måten. Dei følgjer jo boka, så å seie.

Inger Eide og sønnen Sigbjørn er i gang med å finne ut av læringsstilar.

Kva er ein læringsstil?

Ein læringsstil blir definert som "korleis den enkelte konsentrerer seg og absorberer, arbeider vidare med og beheld ny og vanskeleg informasjon".

- Lærer du best ved å lytte, sjå, røre eller bruke kroppen?
- Hjelper det å drikke eller ete mens du arbeider?
- Er du mest opplagd om morgonen eller om ettermiddagen?
- Likar du å sitje stille eller å røre deg når du lærer?

Professorane Rita og Kenneth Dunn i USA har forska på læringsstilar. Ut frå sansepreferansar når det gjeld læring, har Dunn & Dunn identifisert fire ulike læringsstilar. Forskarane hevdar at alle har ein eller fleire preferansar når det gjeld korleis dei lærer best. Men dessverre er det ikkje alltid slik at læraren har den same læringsstilen som eleven.

Foreldre som faglege rettleiarar

- Prosjekt i regi av Høgskolen i Nesna
- Blir gjennomført på skulane Terråk og Harangsfjord i Bindal kommune
- Mål om eit program som kan auke foreldrekompetansen i lese- og skriveopplæringa
- Skal føre til endring og utvikling av planar i skular og i lærarutdanning/bibliotekarutdanning
- Eit viktig utgangspunkt er at heimen, skulen og biblioteket er likeverdige partar i samarbeidet om lese- og skriveutviklinga til barnet

Skolen trenger foreldre!

TEKST: TYRA TRONSTAD
FOTO: MORTEN LØBERG / SAMFOTO
JØRN LANG,

– Det er klart skolen trenger foreldre. Et viktig spørsmål er hvordan vi styrker lærernes forutsetninger for å få til et bedre samarbeid med foreldregruppa, sa statssekretær Lisbet Rugtvedt (SV) i Kunnskapsdepartementet under et seminar på Stortinget i januar.

Det var nestleder Anniken Huitfeldt (A) i Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen (KUF-komiteen) på Stortinget som hadde tatt initiativ til seminaret, der både FUG, forskere og stortingsrepresentantene i KUF-komiteen var invitert for å gi sine perspektiver på foreldre-medvirkning. I innledningen gjorde statssekretær Lisbet Rugtvedt det klart at området foreldre-medvirkning i skolen er en politisk utfordring for den nye regjeringen.

Foreldre er en ubrukt ressurs

Familieterapeut Jesper Juul var også til stede og understreket i sitt foredrag at erklæringer om gode hensikter ikke er nok i seg selv.

– Foreldre er en ressurs i skolens verden som for det meste er ubrukt. Forskning viser at jo bedre skolen er i stand til å møte barnas foreldre, jo bedre går det også med det faglige. Dialog med foreldre er verken diskusjon, maktkamp eller monologer. Dialog er en samtale der begge parter lærer noe nytt om seg selv, påpekte han.

Halldis Holst fra Utdanningsforbundet la vekt på at det i utgangspunktet ikke er noen konflikt mellom foreldre og skolen, men at forholdet er spenningsfylt. – Av og til håndterer skolen disse spenningene dårlig. En viktig løsning på dette er å avklare hvor grensene går. Hva er skolens ansvar, og hva er foreldrenes?

Statssekretær
Lisbet Rugtvedt (SV)

Og hvor mye skal man samarbeide med hver enkelt, og hvor mye med hele foreldregruppa? Slike spørsmål er det viktig å ta tak i, mente hun.

Innflytelse på Innlandet skole

Forskning viser at sju av ti foreldre mener de ikke har innflytelse på skolens regler og normer. Men på Innlandet skole i Nordland har foreldrene kastet seg inn i arbeidet med både virksomhetsplaner og ordensreglement.

TEKST: TYRA TRONSTAD FOTO: JØRN LANG

– Hvis foreldre vil ha innflytelse på virksomhetsplanen, kan de gjøre en god del. Vi var for vår del mest opptatt av arbeidet mot mobbing. Dessuten trengte skolen et nytt ordensreglement, og der spilte vi en viktig rolle, sier Edel Borgen. Hun er trebarnsmor og aktiv forelder på Innlandet skole i Hadsel i Nordland, en 1. – 10. skole med 60 elever.

– Vi sendte ut de gamle ordensreglene til både foreldre, elever og lærere, og alle ble bedt om å føre opp de endringene som de ønsket. Deretter gikk skolens ledelse gjennom det hele og lagde et nytt utkast. Det gikk tilbake til alle, både elevrådet, FAU og de ansatte på skolen, og til slutt gjorde samarbeidsutvalget det endelige vedtaket, forteller Borgen.

Handlingsplan for foreldresamarbeid

Innlandet skole etablerte også en egen ressursgruppe for hjem-skole-samarbeid. Denne gruppa skulle jobbe fram tiltak for foreldremedvirkning med utgangspunkt i en brukerundersøkelse blant foreldre i hele kommunen.

– Vi gikk gjennom hele data-materialet fra spørreundersøkelsen, og fant ut at vi ville arrangere en temakveld med gruppearbeid på de forskjellige trinnene. Da kom foreldrene selv med svarene på hva de mente det var viktig å

fokusere på, sier trebarnsmoren. Arbeidet i ressursgruppa resulterte også i en handlingsplan for hjem-skole-samarbeidet. Den inneholdt oversikter over hva som skulle gjøres og hvem som var ansvarlig, og ble en del av virksomhetsplanen. – Det ble bestemt hvilke uker det skulle være konferansetimer og temakvelder. Det ble også bestemt at foreldregruppa skulle arrangere skidag for elevene, slik at lærerne kunne dra på kurs om læringsstiler. Å involvere seg i planene for året på denne måten, fungerte veldig bra for oss, påpeker Edel Borgen.

Trebarnsmor Edel Borgen i Hadsel har kastet seg inn i arbeidet med skolens virksomhetsplan.

Tips til arbeidet med virksomhetsplanen

- Alle virksomhetsplaner bør ha en egen del som handler om samarbeid med hjemmene. Her kan FAU og foreldrekontakter spille en viktig rolle.
- Bruk foreldremøter og FAU-møter til å diskutere dette. Hvordan vil vi ha det? Hva er viktig for oss?
- Be om å få virksomhetsplanen i god tid, slik at FAU får tid til å drøfte den før planen skal vedtas i samarbeidsutvalget.
- Husk at også det som dreier seg om lærernes arbeid, kan være relevant for foreldre.

Foreldremedvirkning gir resultater

Den nye kunnskapsministeren kommer lynraskt inn døra. Før den er lukket, åpner han munnen. – Hei, jeg heter Øystein Djupedal. Nå skal dere høre, jeg har nemlig vært i Rinkeby....

TEKST: TYRA TRONSTAD FOTO: JØRN LANG

Det er tidlig i februar, og tid for det første møtet mellom FUG og den nye kunnskapsministeren. Det har svingt kraftig rundt ham. Foreldre har vært en viktig del av debattene om barnehager og friskoler. Når han nå går inn i sitt første møte med FUG, er det etter flere

utsettelse. Ikke rart alle har mye på hjertet. Etter en rask hilserunde, trekker han pusten, tar ordet og beholder det. Lenge: – Jeg er nødt til å fortelle dere om hva jeg har opplevd i Rinkeby.

Et svensk mirakel

Der starter dialogen mellom den nye ministeren og FUG, et samarbeid som nok skal være en stund:

Ved et svensk mirakel. Rinkeby er en av Sveriges mønsterskoler. Den ligger i en av Stockholms drabantbyer, og var lenge preget av forfall, kaos og elendige resultater. Nå er frafallet minimalt, resultatene gode, prisene hagler og gjester kommer fra utlandet for å lære av underet.

– Det er snakk om en skole som var helt Bronx-aktig, begynner Djupedal.

– Det var bare problemer der. Folk ville egentlig stenge hele skolen. Nå har den blitt en mønsterskole. Og starten på den forandringsprosessen var et møte mellom rektoren og foreldrene. Mødre og fedre ble spurt om hva de ville, og de sa klart ifra: De ville ha en ren og pen skole som ga gode faglige resultater. Og den skulle være sosialt trygg. Det skal dere få, lovet rektor, men da må dere samarbeide med oss.

Foreldre først

Rinkeby skole har jentekafé, skoledaghjem for problem-elevne, varmt skolemåltid, skolefrokost, leksehjelp, fritidsklubb og kulturskole. "Politikerne

"Norsk skole har til nå ikke greid å utjevne sosiale forskjeller. Det skal vi gjøre noe med."

"Noen tror at fordi vi ønsker leksehjelp, ønsker vi å fjerne skolen fra hjemmet. Det er ikke sant."

– Noen tror at fordi vi ønsker leksehjelp, ønsker vi å fjerne skolen fra hjemmet. Det er ikke sant, påpeker Djupedal.

– Bildet av idealfamilien er at mor og far sitter ved siden av barnet og følger opp leksene hver ettermiddag. Men slik er jo ikke virkeligheten hjemme hos folk. Vi tror at leksehjelp er et godt tiltak. Ta min egen tidendeklassing: En faglig kvalifisert hjelper kan være mye mer nyttig for ham enn jeg. Men hvis leksene gjøres på skolen, må vi samtidig finne andre og forsterkede treffpunkt mellom hjemmet og skolen. Det blir en viktig utfordring. Og treffpunktene må være meningsfulle. Det må være viktig at foreldre deltar.

Han har ikke klart for seg hvordan leksehjelpen skal organiseres i norske grunnskoler. Men Sverige har igjen bidratt med inspirasjon: – I Sverige er det studenter og pensjonerte lærere som gjør dette.

Det er ikke noe problem for lærerorganisasjonene i Sverige, i og med at det ikke er en del av det ordinære undervisnings-tilbudet. Kanskje det er en idé?

– Bruk tid på skolen!

Djupedal legger ikke skjul på at han har store ambisjoner for norsk skole.

– Ambisjonene er blant annet knyttet til sosial utjevning. Norsk skole har til nå ikke greid å utjevne sosiale forskjeller. Det skal vi gjøre noe med, selv om det er en langvarig prosess. For å få til dette, er foreldre utrolig viktige. Vi vet jo at foreldres medvirkning gir bedre resultater hos elevene.

Møtet er snart over. Blikket flakker og rådgiveren ser på klokka. Har han en melding til norske FAU-er? Og til de mødrene og fedrene som bruker fritiden sin på å være foreldrekontakter?

– Jeg synes det er flott at foreldre bruker så mye tid på frivillig arbeid for skolen. Det er på grunn av slikt arbeid at samfunnet vårt består. Jeg vil også oppfordre alle landets foreldre til å engasjere seg i skolen. Frivillig, ulønnet arbeid får jo liten oppmerksomhet her i verden. Men foreldre som bruker fritiden sin på å være engasjert i skolen, skal vite at de har en statsråd som støtter dem fullt ut, avslutter Djupedal.

deler ut penger til Rinkeby fordi

Rinkeby er en suksess. "Uten penger ramler mirakelet Rinkeby sammen som et korthus," sier svenske kritikere. Men det er ikke til å komme fra, Rinkeby-revolusjonen startet med at skolen fikk ny rektor.

– Jeg tror rektoren på Rinkeby skole skal ha mye av æren for at skolen gjør det så bra, fastslår Djupedal.

– Han har skjönt at det å involvere foreldre, har bare pluss-effekter. Når jeg bruker Rinkeby som eksempel, er det fordi den skolen er enestående. Det var en skole som produserte skoletapere. 97 prosent er innvandrer-elever. De som kunne, sendte barna sine vekk. For å forandre det, startet altså rektor med foreldrene. Det synes jeg er veldig interessant. Men det er viktig å huske at det kanskje ikke er en eneste norsk skole som har et så dårlig utgangspunkt som det Rinkeby hadde.

Treffpunkter mellom skole og hjem

Skolemat står på regjeringens løfteliste, eller i alle fall en utredning.

Leksehjelp har fått en plass i Soria-Moria-erklæringen.

Hva med foreldrerollen da, når skolen skal ta over disse oppgavene?

"Jeg synes det er flott at foreldre bruker så mye tid på frivillig arbeid."

Hvor fornøyde er foreldre?

Brannfjell skole i Oslo gjennomførte Foreldreundersøkelsen rett før jul. Men bare ett av fire foreldrepar valgte å svare på spørsmålene. Gir det representative svar?

TEKST: TYRA TRONSTAD FOTO: JØRN LANG

Foreldreundersøkelsen er et tilbud til alle grunnskoler i landet. Brannfjell skole i Oslo var en av skolene som benyttet tilbudet da foreldrene i løpet av november og desember kunne klikke seg inn på nettstedet og si sin mening. Men FAU-leder Finn Ø. Rasmussen er skuffet over oppslutningen – bare én av fire foreldre svarte.

– Foreldrene ble bedt om å fylle ut et spørreskjema på nettstedet www.elevinspektorene.no. Der skulle de ta stilling til 37 utsagn. Resultatene fikk vi i form av tre statistiske oversikter, der Brannfjells tall var sammenliknet med resten av Oslo. Ut over det ble ikke svarene analysert. Svarprosenten var lav, og vi vet ikke helt hvordan vi skal tolke resultatene, sier FAU-lederen.

Tolker ikke svarene

– Det stemmer, vi tolker ikke svarene som kommer inn. Vi mener at

foreldrene og skolen må bruke resultatene som grunnlag for diskusjon, sier rådgiver Trine Normann i Utdanningsdirektoratet. Hun håper skolene får opp svarprosenten når Foreldreundersøkelsen blir mer kjent, og mener undersøkelsen likevel har verdi.

– Svarene som kommer inn, kan uansett være viktige når skolene skal jobbe videre med foreldre-medvirkning og foreldresamarbeid. Det er også viktig å jobbe videre med å informere om undersøkelsen, både via e-post, ranselpost og på foreldremøtene, påpeker hun.

Gir likevel grunnlag for diskusjon

Lav svarprosent gjør at undersøkelsen på Brannfjell nok ikke er representativ for foreldregruppens synspunkter. Men de svarene som har kommet inn, peker likevel mot noen områder der målrettet innsats fra skole og FAU kan bli aktuelt.

– Det viste seg at foreldrene var minst fornøyd med mulighetene de har til dialog og medvirkning om forhold som angår opplæringen og læringsmiljøet. Vi skal nå vurdere mulige tiltak på disse områdene, sier Rasmussen.

Direktoratet har lagt opp til at foreldreundersøkelsen kan besvares på nett, men det er også mulig å bruke papirutskrifter.

Hva er Foreldreundersøkelsen?

- Utdanningsdirektoratet har i samarbeid med KS, Utdanningsforbundet, Foreldreutvalget for grunnskolen og Elevorganisasjonen utviklet en brukerundersøkelse for foresatte til barn i grunnskolen.
- Sammen med brukerundersøkelsene Elevinspektørene og Lærerundersøkelsen gir Foreldreundersøkelsen skolene mulighet til å få en samlet vurdering av elevenes læringsmiljø.
- Foreldreundersøkelsen er frivillig, og skolen bestemmer selv om den vil gjennomføre undersøkelsen.
- Det anbefales at én foresatt svarer for hvert barn som er i skolen.

Er du foreldrekontakt eller FAUer og har spørsmål knyttet til barn i grunnskolen? Send dem til oss, og noen av utvalgsmedlemmene skal forsøke å svare deg.

Nina Bøhnsdalen,
medlem i FUG

Spørsmål: Jeg er foreldrekontakt. På skolen der mine barn går, blir all informasjon til foreldrene lagt på nettet og ikke sendt hjem i papirform slik som før. Har skolen lov til det? I den klassen jeg er foreldrekontakt, er det noen som ikke har data. Hva kan jeg gjøre?

Svar: Det er skolens ansvar at foreldrene får god informasjon. I L-97 står det at "Skulen pliktar å leggje tilhøva til rettes slik at samarbeidet med heimen kjem i stand. Ein føresetnad for eit godt samarbeid er god kommunikasjon. Da er det første kravet at heimen får god informasjon." I læringsplakaten som gjelder fra august 06 står det i punkt 10: Skolen skal "legge til rette for samarbeid

med hjemmet og sikre foreldres/foresattes medansvar i skolen."

Ut fra dette plikter skolen å gi alle foreldrene god informasjon. Til de foreldrene som ikke har tilgang på e-post eller internett, må informasjonen sendes ut i papirform. De fleste skoler sender fortsatt papirkopier av viktig informasjon som ranselpost, og den legges også ut på skolens hjemmeside.

Samtidig ser vi at digital kommunikasjon kan lette kommunikasjonen mellom skole og hjem, og at e-post i mange sammenhenger er lettere enn telefon. FUG hadde et prosjekt om dette for noen år siden og laget et hefte "hjem@skole".

Det kan du finne på vår nettside www.fug.no

Du spør om hva du skal gjøre. Mitt råd er at du tar kontakt med læreren og gjør ham/henne oppmerksom på problemet. Saken kan også tas opp med leder i FAU der du ber vedkommende gjøre ledelsen oppmerksom på at informasjon fra skolen til hjemmene fortsatt må sendes som ranselpost til de foreldrene som ønsker det, i tillegg til at informasjonen er tilgjengelig på skolens hjemmesider. Hvis ikke oppfyller ikke skolen sin opplysningsplikt overfor foreldrene.

Vennlig hilsen Nina Bøhnsdalen,
FUG

Spørsmål: På vår skole er det vanlig at hele trinnet (ca 80 elever pr. trinn) har foreldremøter sammen. Det blir mye informasjon fra skolen og lite vi som foreldre bidrar med. Er det noe vi kan gjøre for å forandre denne praksisen? Vi forstår at det er lettere for lærerne å gjøre det på denne måten, men vi synes ikke vi blir hørt eller får noe særlig ut av møtene.

Svar: Læreplanen sier at foreldrene skal ha medansvar i skolen. Hvis foreldremøtene foregår kun som

enveiskommunikasjon, er det lite medansvar. Den generelle delen av læreplanen sier også at foreldrene bør bli kjent med hverandre og hverandres barn. Det er blitt vanlig at foreldrene tar mer ansvar for foreldremøtene i samarbeid med lærer. Da bør det være færre enn foreldrene til 80 barn.

Jeg foreslår at FAU tar kontakt med ledelsen og prøver å få skolen med på å endre praksis. Det bør ikke medføre mer arbeid for lærerne, for alle kontaktlærerne må vel være til stede også på

fellesmøtet. En god løsning er at det først er et fellesmøte for hele trinnet og at dere etterpå har foreldremøter i de enkelte gruppene.

Vennlig hilsen Nina Bøhnsdalen,
FUG

Nina Bøhnsdalen er medlem av FUG, og er også sekretariatsleder for Stavanger kommunale foreldreutvalg. Hun har tre barn.

Når læreren ikke fungerer

– Send inn en klage, er oppfordringen foreldre får hvis de opplever at læreren ikke fungerer. Men vil det virke? Har foreldrene egentlig noe de skulle ha sagt hvis læreren ikke gjør jobben sin?

TEKST: TYRA TRONSTAD FOTO: JØRN LANG

– Vi får mange henvendelser, særlig fra foreldre til elever på ungdomstrinnet. Det dreier seg ofte om at elevene føler seg uthengt av læreren, at læreren forskjellsbehandler elevene, eller har et veldig ustabil humør. Ofte er det den håpløse klassen som får "skylden", sier Nina Bøhnsdalen i Stavanger kommunale foreldreutvalg. Selv om hun har hørt om mange klagesaker, har hun aldri opplevd at noen av dem har ført til at lærere har blitt sagt opp.

– Det er tross alt bare i helt spesielle tilfeller at det er aktuelt med oppsigelser. Men enkelte lærere ville kanskje fungert bedre som assistentlærer i stedet for i en lederrolle. Med færre lærerstillinger i skolene blir det lite rom for å flytte rundt på folk, og det er synd, sier Bøhnsdalen.

En klage er en klage på systemet

Dag Gornæs er rektor på Veitvet skole i Oslo. Han har vært skoleleder i 17 år, og har opplevd svært få klager på lærere. Men når klagene først kommer, er han

opptatt av å sette dem inn i en større sammenheng.

– En klage på en lærer er ofte også en klage på en skole eller på et system. Foreldre har ikke automatisk rett til å få medhold i en klage, men de har rett til å få en skikkelig behandling av klagen, påpeker han. Han er også opptatt av at foreldre ikke må være redde for å si i fra når noe er galt.

– Når foreldre mener at læreren går over grensene eller ikke gjør jobben sin i forhold til barna, må man si i fra. Punkt én er å ta det opp med læreren det gjelder. Det neste er å ta det opp med skolens ledelse, sier Veitvet-rektoren.

Gornæs tror også at utviklingen mot en mer åpen skole med mer samarbeid mellom lærerne, gjør at enkeltlæreres arbeid blir mer synlig. Mulighetene for veiledning og innspill har også blitt bedre, mener han.

– Læreren blir mer utsatt for vurdering enn før. Det er satt et større fokus på klasseledelse og hvordan læreren er som forbilde for elevene. Jeg tror at åpenhet og en bedre organisering av

undervisningen sikrer kvaliteten på det arbeidet som gjøres med elevene, og at ledelsen har større muligheter til å veilede lærerne i deres arbeid, sier han.

Blir vurdert gjennom studiet

Fortsatt er mange norske lærere uoppsigelige. De er nemlig ansatt etter den gamle grunnskoleloven, og kan ikke sies opp slik reglene i arbeidsmiljøloven tilsier. De kan bare avskjediges på grunn av det loven kaller «duglause», og det kan være en innfløkt prosess. Grunnskoleloven ble fjernet i 1999, men gjelder fortsatt for de lærerne som ble ansatt før den ble opphevet. De som ansattes i dag, kan sies opp på samme måte som andre arbeidstagere. Men det skal en god del til, og klager fra foreldre er langt fra nok. På den andre siden har lærerhøgskolene utviklet gode systemer for å vurdere om studentene er skikket til læreryrket.

– På dette området har det skjedd mye de siste ti årene, ifølge prodekan Per Ivar Kvammen ved avdeling for lærerutdanning

og naturvitenskap ved Høgskolen i Hedmark.

– Vi vurderer studentene gjennom hele studiet, slik at de som ikke egner seg som lærere, blir veiledet ut av studiet så tidlig som mulig, sier han.

Vurderingen dreier seg ikke bare om de faglige prestasjonene, men om hvordan lærerstudenten oppfører seg i det virkelige livet. Og da dreier det seg ikke bare om praksisperioden.

– Det kan være mange ting som gjør en person uegnet til å være lærer. Alt fra det helt groteske, som at studenten møter opp i bakrus, til at studenten rett og slett har en dårlig evne til å fungere i klasserommet. Eller de gjør rare ting overfor barn og dermed vurderer sin voksenrolle dårlig, sier Kvammen. Han er opptatt av at lærerskolene må gripe inn på et tidlig stadium i studiene, men erkjenner at det kan glippe.

– Når vedkommende er ferdig utdannet lærer, er det ikke mer vi kan gjøre. Vi gir jo folk et sertifikat for å jobbe i skolen, og det kan vi ikke ta tilbake, sier Kvammen.

En klage på en lærer er som regel en klage på hele skolen, sier Oslo-rector Dag Gommæs.

Gode råd til foreldre som ønsker å klage

- Alle klager til skolen bør utformes skriftlig.
- Før logg over de problematiske hendelsene og bruk dem som dokumentasjon.
- Vær ryddig og konkret i hva saken gjelder, skrell bort synsing og sterke følelser.
- Unngå småprat og sladder både blant foreldre og i lokalsamfunnet.
- Send kopi av all korrespondanse til skoleeieren (som regel kommunen).
- Enkeltforeldre bør aldri gå alene i møter med skolen om konfliktfylte klagesaker. Vær alltid flere.

Kilde: Stavanger kommunale foreldreutvalg

Brita Helleborg,
FUG-medlem

TEKST: BRITA HELLEBORG

FOTO: BRIDGE OF HOPE

Organisasjonen Bridge of Hope blei starta i 1996 av foreldre som vil at barn skal få eit rettferdig tilbod i opplæringsystemet. Målet er å inkludere barn med funksjonshemming både i skulen og samfunnet. Prosjektet "Åpne dører for alle" i Armenia jobbar derfor på to plan: både med å utvikle ein modell for inkludering i fem vanlege skular og med å opparbeide politisk støtte for inkluderande opplæring over heile landet.

Ein betre skule for alle

Dei om lag 8000 barna med funksjonshemming i Armenia har normalt ikkje hatt sjansen til å vekse opp saman med andre barn. Fordommar i befolkninga resulterer i marginalisering og diskriminering, og dei aller fleste av desse barna får verken utdanning eller sosial tilhøyrsla. Prosjektet "Åpne dører for alle" kan samanliknast med fleire norske skuleutviklingsprosjekt med ei heilskapleg tilnærming. Dei fokuserer på inkludering, og det inneber at det er systemet som må endre seg, ikkje barnet. Skulane må kunne takle at elevane er forskjellige. Men Bridge of Hope har nokre tiltak der dei tydeleg går lenger enn i mange av inkluderingsprosjekta i den norske skulen, særleg når det gjeld samarbeid med foreldre. Kan det vere interessant for norske skular å sjå på nokre av arbeidsmåttane i prosjekt som det i Armenia? Kan vi ha noko å lære her? Eit viktig moment er at ein skule som lærer å inkludere elevar med spesielle opplærings-

Finst det ei bru av **håp?**

8000 barn med funksjonshemming i Armenia har til no ikkje fått opplæring. Eit nytt prosjekt gir håp for dei og viser at ein skule som er inkluderande for funksjonshemma elevar, er ein betre skule for alle.

behov, er ein god skule for alle elevane. Det er altså mange fleire enn dei som har fått merkelappen funksjonshemma, som har nytte av eit slikt prosjekt. Når alt kjem til alt, er vi alle ulike og har spesielle behov.

Foreldrestøttegrupper

Kva skjer i prosjektet "Åpne dører for alle"? Mange av tiltaka kjenner vi godt igjen frå norske skular: eit team rundt kvart enkelt barn med spesielle behov, bevisstgjering og opplæring av lærarar og samarbeid på tvers av sektorane. Eit viktig punkt er at barn med funksjonshemming får opplæring i samsvar med læringsbehovet, ikkje etter kva slags funksjonshemming dei har. Men Bridge of Hope har òg foreldrestøttegrupper som gir foreldre kunnskap om korleis dei kan støtte både barn og kvarandre. Eit døme er at foreldre får konkret rettleiing i korleis dei kan setje grenser. Gjennom støttegruppene får foreldre kontakt med andre i same situasjon, dei får inspirasjon og oppmuntring, og dei blir informerte om kva rettar dei har. Foreldrestøttegruppene møtest regelmessig, og den vedvarande støtta er eit av dei viktige suksesskriteria. Erfaringa er at foreldre er ein veldig viktig del av arbeidet med å få til ei inkluderande opplæring.

Viktig i Noreg óg

Inkludering startar i hjernen med idear og overtyding og blir deretter overført til politikk og praksis. Store klassar og få ressursar er ikkje det største

hinderet for inkludering. Det er haldningane det er viktigast å forandre. Inkludering startar i familiane og held deretter fram i samfunnet. Bridge of Hope går lenger enn mange andre når det gjeld foreldreinvolvering, og her ligg óg det viktigaste kriteriet for suksess. Det er noko den norske skulen bør merke seg.

Brita Helleborg er med i det internasjonale nettverket Educational Change. Ho er mor til tre barn og sivilingeniør i kjemi. Ho er medlem av Foreldreutvalet for grunnskolen og Utdanningsdirektoratets råd for inkluderande opplæring.

Les mer foreldrestoff på .fug.no eller foreldrenettet.no

Gratis i Gran

Foreldre i Gran kommune har lenge jobbet for at kommunen skulle bevilge nok penger til å gjennomføre gratis leirskole for elevene i kommunen. Nå har arbeidet ført fram: Rett før jul bevilget kommunestyret en halv million

kroner ekstra til skolens grunnskoler, og prinsippet om gratis grunnskole er dermed gjennomført.

– Dette har vært en vanskelig sak i mange kommuner i Oppland. I Gran er det først og fremst det

kommunale foreldreutvalget som har jobbet aktivt med saken. Dette er et godt eksempel på at foreldres engasjement nytter, skriver Anders Paulsen fra Gran i en e-post til FUG.

FOTO: JØRN LANG

Skolemåltid i grunnskolen?

”Stortinget ber Regjeringen innen utgangen av våren 2006 utrede en ordning med skolemåltid i grunnskolen med sikte på gradvis innføring. Utredningen bør blant annet inneholde en vurdering av behovet for praktisk tilrettelegging og finansiering”.

Dette vedtaket ble fattet av Stortinget i fjor, og i løpet av høsten ble det nedsatt en arbeidsgruppe for å jobbe med saken. Den består av representanter fra både skoler, foreldre, elever og fagmiljøer, og skal se på hva som må til for at alle elever skal få et skolemåltid; hva det vil koste og hvordan det kan løses på skolen. Gruppas leder er professor i ernæring Knut-Inge Klepp, og gruppa vil levere fra seg sine innspill innen sommeren. FUG er også representert i gruppa. Har du tanker om gruppas arbeid eller ideer til gjennomføringen av skolemåltid, kan du sende dem til post@fug.no

Internasjonal nettside mot mobbing

Kunnskapsdepartementet har sammen med OECD etablert et internasjonalt nettsted mot mobbing i skolen. Her kan du finne informasjon om arbeid mot mobbing, og lese om hvordan ulike land og fagmiljøer arbeider for å stanse mobbing i skolen.

Målet er at dette nettstedet skal bli et viktig referansested for myndigheter, skoler og forskere,

men innholdet kan også være interessant for foreldre.
– Alle barn har rett til et trygt

læringsmiljø. Vi åpner sidene i håp om at dette nettverket kan støtte mennesker fra hele verden i deres kamp mot mobbing i skolen, sa kunnskapsminister Øystein Djupedal og OECDs utdanningsdirektør Barry McGaw da nettstedet ble åpnet i januar. Og adressen? Den er <http://oecd-sbv.net/>

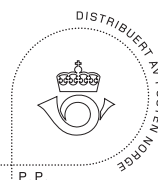
Sammen mot kjøpepresset

– Skolen og hjemmet har et felles ansvar for å gjøre det mulig å gjennomføre skoleball, arrangement og turer på en rimelig måte, sa Nina Bøhnsdalen, medlem i Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG), da skoleball var tema i NRK-programmet Forbrukerinspektørene i januar.

Skoleball og andre skolefester har flere steder utviklet seg til å bli arrangementer der elevene skaffer seg klær til tusenvis av kroner og ankommer festen i limousiner og helikoptre.

– Ansvaret for å dempe kjøpepresset ligger på hjem og skole sammen. Foreldrene, elevrådet og skolens ledelse må ha en reflektert

holdning til kleskoder og forbruk. Det er viktig å sette i gang en dialog på foreldremøter om forventninger og verdier, også i forkant av slike arrangementer. Markedskrefter skal ikke få definere oppvekstmiljøet, det må vi selv ta kontroll over, sa Bøhnsdalen.

Foreldreutvalget
 FOR GRUNNSKOLEN

BESTILLINGSLISTE	FAKS: 22 24 75 90	Antall Sider	Pr. stk.:	Pakke å 10	Pakke å 50	Antall best.:	
						bokmål	nynorsk
ABC for foreldrekontakter (rev. 2004)		20 s	25,-	210,-	935,-		
Aktuelle lover og forskrifter – for foreldre med barn i grunnskolen (rev. 2005)		80 s	40,-	340,-	1500,-		
Barn med behov for særskilt tilrettelagt opplæring – Veiledning til foreldre (2000)		64 s	55,-	465,-	2060,-		
Broer mellom hjem og skole – Håndbok om samarbeid mellom minoritetsspråklige foreldre/skole (2005)		100 s	75,-	635,-	2810,-		
Digital dialog mellom hjem@skole (2004)		40 s	25,-	210,-	935,-		
Eksempler på samarbeid mellom hjem og skole – Eksempelsamling (2002)		85 s	25,-	210,-	935,-		
Familiegrupper – om kollektivt foreldreskap (rev. 2000)		12 s	15,-	125,-	560,-		
Foreldremøter (2005)		16 s	25,-	210,-	935,-		
Foreldres deltakelse i elevenes læring – Minoritetsspråklige foreldre, en ressurs (2002)		6 s		30,-	110,-		
... på albansk/ arabisk/ bosnisk/ kurdisk/ somali/ spansk/ tamil/ tyrkisk/ urdu/ vietnamesisk		6 s		30,-	110,-		
Foreldre teller! – Kan vi hjelpe barna våre med matematikken? (2004)		22 s	20,-	170,-	750/1300		
Foreldreutvalget for grunnskolen – Informasjon og serviceerklæring (2004)		6 s		Gratis			
Gode råd (til foreldre og foreldrekontakter) – Minoritetsspråklige foreldre, en ressurs (2003)		4 s		30,-	110,-		
... på albansk/ arabisk/ bosnisk/ kurdisk/ persisk/ somali/ tamil/ tyrkisk/ urdu/ vietnamesisk		4 s		30,-	110,-		
Gulahallangirji – Kontaktbok mellom hjem og skole på nordsamisk (2004)		52 s	20,-	170,-	750/1300		
Har barnet ditt lese- og skrivevansker? Det kan være DYSLEKSI (rev. 1999)		6 s		50,-	200,-		
Klage og klagebehandling i grunnskolen – En veiledning for foreldre (rev. 1999)		8 s	20,-	170,-	750,-		
Kommunale foreldreutvalg – et idéhefte (rev. 2004)		18 s	25,-	210,-	935,-		
Konfliktløsning i skolen – Rutiner og prosedyrer – til hjelp for foreldre (rev. 2004)		16 s	15,-	125,-	560,-		
Kontaktbok mellom hjem og skole (rev. 2004)		52 s	20,-	170,-	750/1300		
Kontaktbok mellom hjem og skole (rev. 2004) Gratis til alle elever på 1. trinn		52 s		Gratis			
Lesekvarten – lesestimulering for barn (rev. 2005)		6 s		50,-	200,-		
Lykken er en god skole – spørsmål om vurdering av skolen (rev. 1999)		8 s	15,-	125,-	560,-		
Medlem av driftsstyret (2004)		24 s	25,-	210,-	935,-		
Medlem av FAU – hva nå? (rev. 2004)		14 s	25,-	210,-	935,-		
Medlem av skolens samarbeidsutvalg – hva nå? (rev. 2003)		25 s	40,-	340,-	1500,-		
Meldingsbok – inneholder også råd og informasjon (2004)		52 s	12,-	100,-	450/800		
Ságastallanáigi – Tid for samtale på nordsamisk (2005)		16 s	25,-	210,-	935,-		
Stopp mobbing – Gode råd til foreldre (rev. 2005)		16 s	20,-	170,-	750/1300		
The National Parents' Committee – Informasjon og serviceerklæring på engelsk (2004)		6 s		Gratis			
Tid for samtale – Om utviklingssamtalen (konferansetimen) (2005)		16 s	25,-	210,-	935,-		

Les mer om heftene på www.fug.no/publikasjoner

= Heftet foreligger ikke på nynorsk

Porto (Postens takster) og ekspedisjonsgebyr (kr. 35,-) kommer i tillegg. Ekspedisjonsgebyr for gratis kontaktbok er på kr. 65,-.

Vi tar forbehold om prisendringer.

Bestilling sendes:

FUG, Postboks 8119 Dep., 0032 Oslo

Tlf.: 22 24 75 63 Faks: 22 24 75 90 bestilling@fug.no

Internett: www.fug.no Se også: www.foreldrenettet.no

Faktura og heftene sendes:

Skole:

Navn:

Adr.:

Postnr.:

Poststed:

Bestillingsliste pr. 17.01.06